

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป รายละเอียดได้กล่าวเป็นลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. เพื่อสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิจัย ประกอบด้วย

1. ประชากร ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 1,040 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาปฏิบัติการสอน

2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างของข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1967) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 543 คน ซึ่งประกอบด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษา	ได้กลุ่มตัวอย่าง 74 คน
อาจารย์พี่เลี้ยง	ได้กลุ่มตัวอย่าง 212 คน
อาจารย์นิเทศก์	ได้กลุ่มตัวอย่าง 45 คน
นักศึกษาปฏิบัติการสอน	ได้กลุ่มตัวอย่าง 212 คน

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2 คน คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอน 12 คน และด้วยการจัดสนทนากลุ่ม แบบ Focus Group ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ 12 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 5 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัย ออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของรัฐ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาตัวแปรเกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยนำเสนอการศึกษาปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 5 ขั้นตอน 1) การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน 2) การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง 3) การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน 4) การประชุมอภิปรายการสัมมนา ระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน 5) การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 74 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 212 คน อาจารย์นิเทศก์ 45 คน นักศึกษาปฏิบัติการสอน 212 คน และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ระยะที่ 2 การสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มี 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 บูรณาการการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (จากขั้นตอนที่ 1 การศึกษา ในระยะที่ 1 (ขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2) โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำร่างการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 ยืนยันและตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางนโยบาย ของร่างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยนำไปสัมภาษณ์ ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 1 คน คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติการสอน 12 คน เพื่อได้ร่างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ขั้นตอนที่ 4 นำร่างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ยืนยันและตรวจสอบเพิ่มเติมอีกครั้ง โดยการจัดประชุมกลุ่มแบบ Focus Group กับอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ 5 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 5 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน เพื่อได้แนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือในการวิจัย มีรายละเอียดของเครื่องมือทั้งสองประเภท ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 4 ชุด แต่ละชุดมี 3 ตอน ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย

ด้านที่ 1 การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน

ด้านที่ 2 การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง

ด้านที่ 3 การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended) แบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านที่ 1 การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน ด้านที่ 2 การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง ด้านที่ 3 การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน

ชุดที่ 2 สำหรับอาจารย์พี่เลี้ยง ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (CheckList)

ตอนที่ 2 ปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย

ด้านที่ 1 การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน

ด้านที่ 2 การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง

ด้านที่ 3 การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended) แบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านที่ 1 การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน ด้านที่ 2 การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง ด้านที่ 3 การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน

ชุดที่ 3 สำหรับอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (CheckList)

ตอนที่ 2 ปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย

ด้านที่ 1 การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน

ด้านที่ 2 การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน

ด้านที่ 3 การประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

ด้านที่ 4 การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แบบคำถามปลายเปิด (Open-ended) แบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านที่ 1 การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน ด้านที่ 2 การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน ด้านที่ 3 การประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

ชุดที่ 4 สำหรับนักศึกษา ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (CheckList)

ตอนที่ 2 ปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย

ด้านที่ 1 การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน

ด้านที่ 2 การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง

ด้านที่ 3 การประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

ด้านที่ 4 การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended) แบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านที่ 1 การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน ด้านที่ 2 การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง ด้านที่ 3 การประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน ด้านที่ 4 การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน

2. การวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ในการสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของรัฐ และข้อสรุปจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่

มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ระดับมากถึงมากที่สุด มาสังเคราะห์และจัดเป็นประเด็น เพื่อกำหนดแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประเด็นต่างๆ

2) ร่างประเด็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยนี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การนำเสนอร่างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3) นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

4) นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

5) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

ส่วนที่ 2 การจัดประชุมกลุ่ม (Focus group)

1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในส่วนที่ 1 มากำหนดประเด็นแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในการประชุมกลุ่ม (Focus group)

2) นำประเด็นแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการประชุมกลุ่ม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3) นำประเด็นแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา โดยคัดเลือกแต่เฉพาะข้อคำถามที่ลงความเห็นว่าจะใช้ได้เท่านั้น โดยใช้เกณฑ์ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 ท่านขึ้นไปนำไปใช้เป็นข้อคำถาม เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

4) สรุปรูปแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม (Focus group) เพื่อยืนยันแนวทางพัฒนาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยระยะที่ 1

1. เครื่องมือวิจัยระยะที่ 1

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข สำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติงาน

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข สำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติงาน แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามเท่ากับ .977

2. เครื่องมือวิจัยระยะที่ 2

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ประเด็นแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา โดยคัดเลือกแต่เฉพาะข้อความที่ลงความเห็นว่าเป็นใช้ได้เท่านั้น โดยใช้เกณฑ์ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 ท่านขึ้นไปนำไปใช้เป็นข้อคำถามเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รูปแบบการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบคู่ขนาน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไปพร้อมกัน มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมซองติดแสตมป์ที่จำหน่ายถึงผู้วิจัยสำหรับส่งแบบสอบถามคืน โดยกำหนดส่งแบบสอบถามคืน

1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

1.4 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. การวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ส่วน คือ แบบสัมภาษณ์ และการจัดประชุมกลุ่มสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ ซึ่งมีการดำเนินการ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview)

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงหน่วยงานของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1.2 ผู้วิจัยประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

1.3 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ และนำมาวิเคราะห์ต่อไป

ส่วนที่ 2 การจัดประชุมกลุ่ม (Focus group)

2.1 การเตรียมจัดประชุมกลุ่ม

2.1.1 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการจัดประชุมกลุ่ม

2.1.2 ผู้วิจัยกำหนดคำถามที่จะใช้ในการจัดประชุมกลุ่ม

2.1.3 ผู้วิจัยจัดระบบหมวดหมู่และลำดับคำถาม

2.1.4 ผู้วิจัยกำหนดผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมายเพื่อนัดหมายวัน เวลา ในการดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายดังนี้

- อาจารย์นิเทศก์
- อาจารย์พี่เลี้ยง
- ผู้บริหารสถานศึกษา

2.1.5 การเตรียมความพร้อมของทีมงานผู้วิจัย

2.2 ดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม เพื่อยืนยันแนวทางพัฒนาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดประชุม ผู้วิจัยจัดเตรียมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ผลต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นการสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นการสอบถามปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประกอบด้วย 1) การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน 2) การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง 3) การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน 4) การประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน 5) การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของไลเคอร์ท (Lickert, อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2552 : 75) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยกำหนดระดับปัญหาเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลค่าคะแนนของแต่ละระดับตามแนวคิดของเบสท์ (Best, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103) ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	ปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	ปัญหาอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	ปัญหาอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	ปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) วิเคราะห์โดยจัดเรียงลำดับ ความถี่ (f) ของความต้องการจากมากไปหาน้อยสรุปและนำเสนอรูปแบบการบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความเรียงและตาราง

ส่วนที่ 1 จากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลการสัมภาษณ์รายบุคคลเพื่อยืนยันเป็นแนวทางพัฒนาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยนำไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดประชุมกลุ่ม (Focus group)

ส่วนที่ 2 จากการจัดประชุมกลุ่ม (Focus group) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยระยะที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัญหาในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ของผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาปฏิบัติการสอน ดังนี้

1. ผู้บริหาร มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมา ด้านการสังเกตการณ์สอนของ อาจารย์พี่เลี้ยง และด้านการเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน มีปัญหาลดกว่าทุกด้าน

1.1 ด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน พบว่า ผู้บริหาร มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหาร มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ การกำหนดคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์มีความถูกต้องสมบูรณ์พร้อมใช้งาน มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่มีการประสานงานระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

ทุกฝ่ายก่อนที่ส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และข้อที่มีการแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และงานที่จะต้องฝึกปฏิบัติของคณะฯ ตามลำดับ

1.2 ด้านการสังเกตการสอนของอาจารย์ที่เลี้ยง พบว่า ผู้บริหาร มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหาร มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ การกำหนดวัน – เวลาในการสังเกตการสอนให้กับนักศึกษา มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมา คือ การจัดให้นักศึกษาได้รับการสังเกตการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นแนวการสอน และข้อที่มี การพูดคุยและร่วมกันทำความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียนตามลำดับ

1.3 ด้านการเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน พบว่า ผู้บริหาร มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ ผู้บริหาร มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ ข้อที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่คณะ มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมา คือ การร่วมมือแก้ปัญหาในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกขั้นตอนที่เกิดขึ้นซ้ำๆกัน

2. อาจารย์ที่เลี้ยง มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์ วิชาชีพรูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านการปฐมนิเทศ และส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมา การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน และการสังเกตการสอนของอาจารย์ที่เลี้ยง มีปัญหาต่ำกว่าทุกข้อ

2.1 ด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน พบว่า อาจารย์ที่เลี้ยง มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์ที่เลี้ยง ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ ข้อที่มีการแจ้งให้ท่านทราบแผนงานการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่จะปฏิบัติในภาคการศึกษาที่มีการส่งนักศึกษาออกฝึกสอนล่วงหน้า มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่มีการปฐมนิเทศนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และผู้บริหาร เพื่อทำเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดีและชัดเจนอย่างถูกต้อง ข้อที่มี การจัดทำและบริการคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ทั่วถึง ข้อที่มี การประสานงานระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก่อนที่ส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ข้อที่มี การแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และงานที่จะต้องฝึกปฏิบัติ

2.2 ด้านการสังเกตการสอนของอาจารย์ที่เลี้ยง พบว่า อาจารย์ที่เลี้ยง มีปัญหาของอาจารย์ที่เลี้ยงในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่มีปัญหอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ การตรวจสอบการปฏิบัติงานในโรงเรียนของนักศึกษา สม่่าเสมอ มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมา คือ การพูดคุยและร่วมกันทำความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน ส่วนข้อการติดตามและตรวจสอบผลงานของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีปัญหาลดกว่าทุกข้อ

2.3 ด้านการเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน พบว่าอาจารย์พี่เลี้ยง มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์พี่เลี้ยง ส่วนใหญ่มีปัญหอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ ข้อที่มีการจัดบริการข่าวสารที่เกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูและที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้ทราบ มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมา คือ การวางแผนการออกเยี่ยมหน่วยฝึกสอนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร ข้อที่มีการกำหนดวัน เวลา ให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าในการออกเยี่ยมหน่วยฝึกสอนและนิเทศนักศึกษา ข้อที่มีการพบปะหรือพูดคุยร่วมกันเกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู โดยนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหาร ข้อที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูแก่คณะศึกษาศาสตร์ ข้อที่มีการให้หรือมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูโดยนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหาร

3. อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมา การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน และด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน ส่วนด้านการประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน มีปัญหาลดกว่าทุกข้อ

3.1 ด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน พบว่าอาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาปัญหา เป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์นิเทศก์ ส่วนใหญ่มีปัญหอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ ข้อที่มีการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมาคือ การจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อวางแผน สร้างความเข้าใจตรงกันเรื่อง นโยบาย/วัตถุประสงค์ การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูได้เป็นอย่างดีและชัดเจนก่อนดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ข้อที่มีการประสานงานระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก่อนที่ส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ ข้อที่มีการปฐมนิเทศนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหาร เพื่อทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดีและชัดเจนอย่างถูกต้อง ข้อที่มี

การสนับสนุนงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ข้อที่มี การแจ้งให้ทราบแผนงานนิเทศการฝึกสอนที่จะปฏิบัติในภาคการศึกษาที่มีการส่งนักศึกษาออกฝึกสอนล่วงหน้า

3.2 ด้านการเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอนฝึกสอน พบว่า อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์นิเทศก์ ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ ข้อที่มีการสนับสนุนยานพาหนะเพียงพอและสะดวกในการเดินทางไปประสานงานและไปนิเทศ มีปัญหาสูงสุด รองลงมา คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่คณะ ข้อที่มี การวางแผนการออกเยี่ยมหน่วยฝึกสอนและนิเทศนักศึกษาด้วยกันข้อที่มี การสนับสนุนงบประมาณในการนิเทศนักศึกษาอย่างเหมาะสม ข้อที่มี การจัดบริการข่าวสารที่เกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้ทราบ ข้อที่มี การให้หรือมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยงและผู้บริหาร ข้อที่มี การแก้ปัญหาในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกขั้นตอน ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กัน ข้อที่มีการพบปะหรือพูดคุยร่วมกันเกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหารอย่างเป็นระบบ

3.3 ด้านการประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ ข้อที่มีการกำหนดกระบวนการและแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ชัดเจน มีปัญหาสูงสุด รองลงมา คือ การนำเสนอความก้าวหน้าการทำวิจัยในชั้นเรียนสามารถให้คะแนนในส่วนนี้ต่อการวัดและประเมินผลการฝึกสอน ข้อที่มี การติดตามผลนักศึกษาฝึกสอนโดยนำผลสรุปจากการสัมมนาไปใช้กับสถานการณ์จริงขณะฝึกสอน ข้อที่มี การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เฉพาะเรื่องตามความต้องการของนักศึกษาฝึกสอนในช่วงโมงการสัมมนาฝึกสอน ข้อที่มี การเตรียมเนื้อหาในการสัมมนาล่วงหน้าโดยให้นักศึกษาฝึกสอนเตรียมปัญหาแต่ละกรณีมาเสนอและอภิปรายร่วมกัน

3.4 ด้านการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์นิเทศก์ ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ เรียงลำดับ ข้อที่มีความสามารถในการนำหลักการ ทฤษฎี ทักษะที่ศึกษามาสรุปรูปและจัดทำเป็นผลงานได้ของนักศึกษา มีปัญหาสูงสุด รองลงมา คือ การพัฒนาความสามารถในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษา ข้อที่มี การปลูกฝังความรับผิดชอบในการ

ปฏิบัติงานตามหน้าที่ครูในด้านการสอน การบริการทั้งในโรงเรียนและชุมชนให้นักศึกษาก่อนจบ ข้อที่มีการจัดกิจกรรมหลังการฝึกสอนมีความชัดเจน ข้อที่มี การติดตามพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักศึกษา โดยบันทึกทุกกระยะที่มีการประเมินผลการฝึกสอนและรายงานผล ข้อที่มี การปลูกฝังเจตคติที่พึงประสงค์ต่ออาชีพครูให้นักศึกษาก่อนจบ และข้อที่มีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดสัมมนา ภายหลังการฝึกสอนมีความเหมาะสม ตามลำดับ

4. นักศึกษา มีปัญหาในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยการปฐมนิเทศ และส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน มีปัญหาสูงสุด รองลงมาการสังเกตการณ์สอนของอาจารย์ พี่เลี้ยงและการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน ส่วนด้านการประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน มีปัญหาลดกว่าทุกข้อ

4.1 ด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน พบว่า นักศึกษา มีปัญหาในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษา ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ การแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู และงานที่จะต้องฝึกปฏิบัติ มีปัญหาสูงสุด รองลงมา คือ การขาดการประสานงานระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก่อนที่ส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ข้อที่มี การจัดให้มีการปฐมนิเทศ นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหาร เพื่อทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดีและชัดเจนอย่างถูกต้อง ข้อที่มี ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาก่อนออกปฏิบัติการสอน ข้อที่มี การจัดทำและบริการคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูได้อย่างทั่วถึง และข้อที่มีการกำหนดคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของคณะศึกษาศาสตร์มีความถูกต้องสมบูรณ์พร้อมใช้งาน ตามลำดับ

4.2 ด้านการสังเกตการณ์สอนของอาจารย์พี่เลี้ยง พบว่า นักศึกษา มีปัญหาในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษา ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ การสังเกตการณ์สอนมีการวางแผนร่วมกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยงและผู้บริหาร มีปัญหาสูงสุด รองลงมา คือ การติดตามและตรวจสอบผลงานอย่างสม่ำเสมอจากอาจารย์พี่เลี้ยงและผู้บริหาร ข้อที่มีการกำหนดวัน - เวลาในการสังเกตการณ์สอน ข้อที่มี การให้คำปรึกษาจากอาจารย์พี่เลี้ยงก่อนทำการสอนในชั้นเรียน ข้อที่มี การพูดคุยและร่วมกันทำความรู้จักกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ข้อที่มีการได้รับชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีทางเลือก

ใหม่ ข้อที่มีการวางแผนการปฏิบัติงานและให้แนวคิดพื้นฐานก่อนมอบหมายงาน และข้อที่มี การตรวจสอบการปฏิบัติงานสม่ำเสมอจากอาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหาร ตามลำดับ

4.3 ด้านการประชุมอภิปรายการสัมมนา ระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า นักศึกษา มีปัญหาในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ การเข้าร่วมสัมมนาของนักศึกษาฝึกสอนแต่ละครั้ง มีการวัดผลประเมินผลการฝึกสอนได้ มีปัญหาสูงสุด รองลงมา คือ การกำหนดกระบวนการและแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ชัดเจน และข้อที่มี การบันทึกผลการสัมมนาและรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบทุกครั้ง ตามลำดับ

4.4 ด้านการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน นักศึกษา มีปัญหาในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ การจัดกิจกรรมหลังการฝึกสอนมีความชัดเจน มีปัญหาสูงสุด รองลงมา คือ การกำหนดวัน-เวลาการส่งงานของนักศึกษาและการส่งผลการประเมินการฝึกสอนมีความชัดเจน และข้อที่มี ความสามารถในการนำหลักการ ทฤษฎี ทักษะที่ศึกษามาสรุปและจัดทำเป็นผลงานของนักศึกษา

สรุปภาพรวม ผู้บริหาร มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาปฏิบัติการสอน มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษา มีปัญหาด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน มีปัญหาสูงสุด ส่วนอาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาด้านการเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน มีปัญหาสูงสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา มีปัญหาในแต่ละด้านร่วมกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก ในเรื่อง การประสานงานระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก่อนที่ส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษา พบว่า มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก

ในเรื่อง การแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และงานที่จะต้องฝึกปฏิบัติของคณะฯ ส่วน อาจารย์นิเทศก์ การแจ้งให้ทราบแผนงานนิเทศการฝึกสอนที่จะปฏิบัติในภาคการศึกษาที่มีการส่งนักศึกษาออกฝึกสอนล่วงหน้า และเรื่องการกำหนดคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์มีความถูกต้องสมบูรณ์พร้อมใช้งาน การจัดทำและบริการคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ทั่วถึง

1.3. อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก ในเรื่องการจัดให้มีการปฐมนิเทศนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหาร เพื่อทำเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดีและชัดเจนอย่างถูกต้อง

2. การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง

2.1 ผู้บริหารและนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีปัญหาระดับมาก ในเรื่องการกำหนดวัน - เวลาในการสังเกตการสอนให้กับนักศึกษา ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยงมีปัญหาระดับปานกลาง

2.2 ผู้บริหารและนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีปัญหาระดับมาก ในเรื่อง การพูดคุยและร่วมกันทำความรู้จักกับบุคคลที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

3. การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก เรื่อง การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่คณะ

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก เรื่อง การร่วมมือแก้ปัญหาในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกขั้นตอน ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กัน

3.3 อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก ในเรื่องการจัดบริการข่าวสารที่เกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและที่เกี่ยวข้องต่างๆให้ทราบ การพบปะหรือพูดคุยร่วมกันเกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยงและผู้บริหาร และการวางแผนการออกเยี่ยมหน่วยฝึกสอนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร

4. ด้านการประมูมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยใน ชั้นเรียน

4.1 อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก ในเรื่อง การกำหนด กระบวนการและแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ชัดเจน

5. ด้านการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน

5.1 อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก ในเรื่องความสามารถ ในการนำหลักการ ทฤษฎี ทักษะที่ศึกษามาสรุปและจัดทำเป็นผลงานได้ของนักศึกษา และการจัด กิจกรรมหลังการฝึกสอนมีความชัดเจน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้บริหาร สถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาปฏิบัติการสอน เพื่อสร้างแนวทางการจัด ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1. ผู้บริหารสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะเพื่อสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษา ฝึกสอน มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรทำหนังสือสำรวจความต้องการไปยังหน่วยปฏิบัติการสอน ด้าน การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ อาจารย์พี่เลี้ยงควรให้คำปรึกษาอย่าง ไกล่ชิด และด้านการเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรจัดให้อาจารย์นิเทศก์มา เยี่ยมอย่างสม่ำเสมอตามข้อกำหนด

2. อาจารย์พี่เลี้ยง มีข้อเสนอแนะเพื่อสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการปฐมนิเทศและส่งตัว นักศึกษาฝึกสอน มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรให้อาจารย์นิเทศก์มาส่งตัวนักศึกษาด้วยตัวเองเพื่อพบปะ พูดคุยกับโรงเรียน ด้านการสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ นักศึกษา ฝึกสอนสามารถควบคุมชั้นเรียนและมีพัฒนาการในการสอนที่ดี และด้านการเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการ สอน มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรมีการแจ้งวันเวลาในการออกนิเทศนักศึกษาล่วงหน้า เพื่อจะได้มีการ ประสานความร่วมมือระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร

3. อาจารย์นิเทศก์ มีข้อเสนอแนะเพื่อสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การปฐมนิเทศและส่ง ตัวนักศึกษาฝึกสอน มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรเสริมสร้างความเข้าใจแก่นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับ ความต้องการและเงื่อนไขต่าง ๆ ของหน่วยปฏิบัติการสอน ด้านการเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน มี

ข้อเสนอแนะสูงสุด คือ หลังจากนิเทศนักศึกษาควรรี้อาจารย์นิเทศก์ไปพบอาจารย์ที่เลี้ยงและผู้บริหาร ด้านการประมุขอภิปรายการสัมมนา ระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน มีข้อ เสนอแนะ สูงสุด คือ ควรจัดให้มีการอภิปรายปัญหาการฝึกสอน และนำเสนอการฝึกสอนในวิชาเอก และด้านการ สัมมนาหลังปฏิบัติการสอนมีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรมีการพูดคุยสรุปถึงข้อปฏิบัติในการออกไป ประกอบวิชาชีพ

4. นักศึกษา มีข้อเสนอแนะเพื่อสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการปฐมนิเทศและ ส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรให้ทางคณะมาส่งตัวนักศึกษาเพื่อพบปะพูดคุยกับ ทางโรงเรียน ด้านการสังเกตการสอนของอาจารย์ที่เลี้ยง มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรให้อาจารย์ นิเทศก์/หัวหน้าโปรแกรม มาเยี่ยมนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ด้านการประมุขอภิปรายการสัมมนา ระหว่าง ปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรจัดทบทวนการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรจัดโครงการติวสอบเข้าบรรจุครู และควรมีการแนะนำการทำงาน

สรุปภาพรวมข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาปฏิบัติการสอน เพื่อสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำการจัดหมวดหมู่โดยใช้ค่าความถี่ในแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน ผู้บริหาร มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรทำหนังสือสำรวจความต้องการไปยังหน่วยปฏิบัติการสอน อาจารย์ที่เลี้ยง มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรให้อาจารย์นิเทศก์มาส่งตัวนักศึกษาด้วยตัวเองเพื่อพบปะพูดคุยกับโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ มี ข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรเสริมสร้างความเข้าใจแก่นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับความต้องการและเงื่อนไข ต่างๆ ของหน่วยปฏิบัติการสอน และนักศึกษา มีข้อเสนอแนะสูงสุดคือ ควรให้ทางคณะมาส่งตัวนักศึกษา เพื่อพบปะพูดคุยกับทางโรงเรียน

2. ด้านการสังเกตการสอนของอาจารย์ที่เลี้ยง ผู้บริหาร มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ อาจารย์ที่เลี้ยงควรให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด อาจารย์ที่เลี้ยง มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ นักศึกษาฝึกสอน สามารถควบคุมชั้นเรียนและมีพัฒนาการในการสอนที่ดี และนักศึกษา มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรให้อาจารย์นิเทศก์/หัวหน้าโปรแกรม มาเยี่ยมนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3. การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน ผู้บริหาร มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรจัดให้อาจารย์นิเทศก์มาเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอตามข้อกำหนด อาจารย์ที่เลี้ยง มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรมี การแจ้งวันเวลาในการออกนิเทศศึกษาล่วงหน้า เพื่อจะได้มีการประสานความร่วมมือระหว่าง

อาจารย์นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร ส่วนอาจารย์นิเทศก์ มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ หลังจากนิเทศ
นักศึกษาควรให้อาจารย์นิเทศก์ไปพบอาจารย์พี่เลี้ยงและผู้บริหาร

4. การประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน
อาจารย์นิเทศก์ มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรจัดให้มีการอภิปรายปัญหาการฝึกสอน และนำเสนอการ
ฝึกสอนในวิชาเอก ส่วน นักศึกษา มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ควรจัดทบทวนการทำวิจัยในชั้นเรียน

สรุปผลการวิจัยวิจัยระยะที่ 2

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อสร้างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการ
สัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางการจัดฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี และสรุปผลประชุมกลุ่ม
การตรวจสอบร่างแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีรายละเอียด ดังนี้

1. การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาปฏิบัติการสอน

1.1 การติดต่อประสานงานกับสถานศึกษา

1.1.1 สำรวจความต้องการสถานศึกษาปฏิบัติการสอนของนักศึกษาแต่ละ

โปรแกรมวิชาเอก

1.1.2 ทำหนังสือสำรวจความต้องการพร้อมข้อมูลพื้นฐานสถานศึกษาไปยัง

สถานศึกษาปฏิบัติการสอนโดยดำเนินการสำรวจล่วงหน้า 3-4 เดือน

1.1.3 แจกแผนงานการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้สถานศึกษาปฏิบัติ การ

สอนทราบล่วงหน้า

1.1.4 สถานศึกษาปฏิบัติการสอนมีมาตรฐานตามที่คุรุสภากำหนด

1.2 กระบวนการเลือกสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

1.2.1 ประชุมนักศึกษาปฏิบัติการสอนเพื่อทำความเข้าใจนโยบายของคณะ

ศึกษาศาสตร์ ในการเลือกโรงเรียน

1.2.2 แนะนำให้นักศึกษาได้ทราบเกี่ยวกับระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการ

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.2.3 ให้นักศึกษาทำความเข้าใจและศึกษาคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ของคณะศึกษาศาสตร์

1.2.4 ใช้ website เป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกประสบการณ์

วิชาชีพครู

1.2.5 การบริหารจัดการเลือกสถานศึกษาปฏิบัติการสอนให้เป็นไปตามระบบของแต่ละโปรแกรมวิชาเอก

1.2.6 สร้างความเข้าใจแก่นักศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและเงื่อนไขต่าง ๆ ของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนและแจ้งไปยังหัวหน้าโปรแกรม/ผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอกก่อนเลือกสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

1.3 การส่งนักศึกษาไปสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

1.3.1 มอบหมายผู้บริหารหรือตัวแทนมาส่งตัวนักศึกษาด้วยตัวเองเพื่อพบปะพูดคุยกับสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

1.3.2 จัดทำหนังสือส่งตัว ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาและคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่งไปยังสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

1.3.3 กำหนดวันและเวลาการส่งตัวนักศึกษาไปปฏิบัติการสอน

1.3.4 สำนวณความต้องการพัฒนาสถานศึกษาปฏิบัติการสอน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

1.4 ประชุมอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงประจำสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

1.4.1 จัดประชุมอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยงและผู้ประสานงานสถานศึกษาปฏิบัติการสอนเพื่อวางแผนสร้างความเข้าใจตรงกันเรื่องนโยบาย/วัตถุประสงค์การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.5 ประชุมและอภิปรายกลุ่มใหญ่ในการปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนไปปฏิบัติการสอน โดยหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์

1.5.1 ปฐมนิเทศนักศึกษา ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ เพื่อทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ สร้างความเข้าใจตรงกันเรื่องนโยบาย/วัตถุประสงค์ การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง

2.1 การปฏิบัติการสอนและปฏิบัติงานในหน้าที่ครูและงานครูอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

2.1.1 กำหนดวัน - เวลาในการสังเกตการสอนให้กับนักศึกษา

2.1.2 พูดคุยและร่วมกันทำความรู้จักกับบุคคลที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน

2.1.3 อาจารย์พี่เลี้ยงควรให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

2.1.4 วางแผนการสังเกตการสอนร่วมกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์

อาจารย์พี่เลี้ยง

2.1.5 อาจารย์พี่เลี้ยง ติดตามและตรวจสอบผลงานตามข้อกำหนด

3. การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน

3.1 การเยี่ยมสถานศึกษาปฏิบัติการสอนโดยคณะศึกษาศาสตร์

3.1.1 สนับสนุนยานพาหนะเพียงพอและสะดวกในการเดินทางไปประสานงานและไปนิเทศ

3.1.2 ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์วางแผนการออกเยี่ยมหน่วยฝึกสอนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระดับสถาบัน

3.1.3 ก่อนไปนิเทศนักศึกษา ควรพบผู้บริหาร

3.1.4 สถานศึกษาปฏิบัติการสอนให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่คณะศึกษาศาสตร์

3.2 รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์

3.2.1 มีการแจ้งวันเวลาในการออกนิเทศศึกษาล่วงหน้า เพื่อจะได้มีการประสานความร่วมมือระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร

3.2.2 อาจารย์นิเทศก์มานิเทศนักศึกษาตามข้อกำหนด

3.3 การประเมินผล โดยอาจารย์นิเทศก์นักศึกษาของปฏิบัติการสอน ชี้แจงข้อดีข้อบกพร่อง และเสนอแนะวิธีการแก้ไข

3.3.1 ทุกฝ่ายร่วมกันเสนอแนะและหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องของการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาในทุกขั้นตอนที่เกิดขึ้นซ้ำๆกัน

4. การประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

4.1 นักศึกษาปฏิบัติการสอน ต้องปรับปรุงแก้ไขวิจัยในชั้นเรียนตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์นิเทศก์ เขียนและนำเสนอโครงร่างวิจัยในชั้นเรียน

4.1.1 นำเสนอความก้าวหน้าการทำวิจัยในชั้นเรียนและให้คะแนน

4.2 การสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาการสอน การปฏิบัติงานในหน้าที่ครูระหว่างปฏิบัติการสอน

4.2.1 อภิปรายปัญหาการฝึกสอน นำเสนอการฝึกสอนในวิชาเอก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากเพื่อนต่างสถาบันปฏิบัติการสอน

4.2.2 จัดทบทวนการทำวิจัยในชั้นเรียน

4.2.3 การเข้าร่วมสัมมนาของนักศึกษาปฏิบัติการสอนแต่ละครั้งใช้ประกอบการวัดผลประเมินผลการปฏิบัติการสอนได้

5. การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน

5.1 การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน เพื่อประเมินผลการปฏิบัติการสอนและการปฏิบัติหน้าที่ครูโดยผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานและด้านที่เป็นปัญหา นำเสนอวิจัยในชั้นเรียนที่ผ่านการประเมินจากอาจารย์นิเทศก์ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนและนำเสนอเป็นผลงานนิทรรศการ

5.1.1 จัดโครงการเตรียมความพร้อมเพื่อการสอบเข้าบรรจุครูและควรมีการแนะนำการทำงาน

5.1.2 จัดเวทีนำเสนอการปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best Practice

5.1.3 การพูดคุยสรุปถึงข้อปฏิบัติในการออกไปประกอบวิชาชีพ

5.1.4 การกำหนดวัน-เวลาการส่งงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนและการส่งผลการประเมินการปฏิบัติการสอนมีความชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาปฏิบัติการสอน ในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาปฏิบัติการสอน มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษา มีปัญหาด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน มีปัญหาสูงที่สุด ส่วนอาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาด้านการเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน มีปัญหาสูงที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Houston (1990: 520 – 524) ได้นำเสนอบทความสรุปเกี่ยวกับการวิจัยด้านการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านปัญหาของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ปัญหาส่วนมากเกิดจากองค์ประกอบทั้ง 3 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคือ นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และโรงเรียน ดังนั้นปัญหาหลักในการบริหารจึงอยู่ที่การติดต่อสื่อสาร การทำความเข้าใจร่วมกันระหว่าง 3 องค์ประกอบดังกล่าว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ณิ ชัยมงคล (2536) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโครงการฝึกสอนและฝึกงานของนักศึกษา

สถาบันราชภัฏในสภวิทยาลัยพุทธชินราช : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาวิชาเอกสายวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจโครงการฝึกสอนและฝึกงานของนักศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ องค์ประกอบในกระบวนการบริหารดังต่อไปนี้

1. การวางแผน สถาบันต่างๆ มีการวางแผนคัดเลือกโรงเรียนเครือข่ายที่มีมาตรฐานและสอดคล้องกับวิชาเอกที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ จัดเตรียมเอกสารการฝึกและแบบฟอร์มการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ ร่วมกับสถานศึกษา

2. การจัดองค์การ มีการเตรียมบุคลากรในการนิเทศโดยการฝึกอบรมให้มีความรู้ด้านการนิเทศ การกำหนดหน้าที่ของแต่ละคน ผลการวิจัยพบว่า ยังขาดการประชาสัมพันธ์ และการประสานงานที่ดี สถาบันผลิตครูควรเน้นการประสานทั้งระหว่างบุคคลต่อบุคคล บุคคลกับสถานศึกษา

3. การควบคุมการฝึกสอน ควรกำหนดมาตรฐานกฎเกณฑ์การควบคุมการนิเทศการฝึกสอนอย่างชัดเจน ผลการวิจัยพบว่า ยังขาดการนิเทศตามเกณฑ์ และไม่ปฏิบัติตามตารางการนิเทศและยังให้การติดตามควบคุมดูแลน้อย

4. การประเมินผล สถานศึกษาได้ทำการประเมินผลโดยกำหนดผู้ประเมินหลักเกณฑ์การประเมินและแบบฟอร์มการประเมินแต่ยังขาดการประสานงานให้เกิดการร่วมมือระหว่างผู้ประเมินจากสถาบันผลิตครูและสถานศึกษา

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก คณะศึกษาศาสตร์ มีการดำเนินการจัดการเรียนการสอน มาเป็นเวลา 40 กว่าปี มีกระบวนการคัดเลือกโรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนตามข้อบังคับและประกาศเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การประเมินมาตรฐานบัณฑิตตามหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) ในส่วนของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้สถาบันการศึกษา ดังที่ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 : 54-61) ดำเนินการดังนี้

1. จัดหาสถานศึกษาสำหรับให้นิสิต นักศึกษาได้ปฏิบัติการสอน โดยพิจารณาสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดให้ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน โดยพิจารณา ดังนี้

1.1 เป็นสถานศึกษาที่มีมาตรฐานคุณสมบัติตามที่กำหนดท้ายประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน หรือ

1.2 เป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินด้านคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ

1.3 ในกรณีที่ไม่สามารถหาสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ ให้เสนอคณะกรรมการคุรุสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นรายกรณี

2. ให้สถาบันจัดส่งรายชื่อสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนที่เป็นเครือข่ายของสถาบันเสนอแนะกรรมการคุรุสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบ และจัดให้มีการพัฒนาสถานศึกษาที่เป็นเครือข่ายอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และแจ้งให้คุรุสภาทราบ ทุก 5 ปี รวมทั้งในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนให้นำเสนอคณะกรรมการคุรุสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเพิ่มเติม

นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะของอาจารย์พี่เลี้ยงที่ว่า ควรให้อาจารย์นิเทศก์มาส่งตัวนักศึกษาด้วยตัวเองเพื่อพบปะพูดคุยกับโรงเรียน และนักศึกษาที่เสนอแนะว่า ควรให้ทางคณะมาส่งตัวนักศึกษาเพื่อพบปะพูดคุยกับทางโรงเรียน ดังที่ ศูนย์ปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ม.ม.ป.) ได้กำหนดแผนการปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ ดังนี้ 1) การติดต่อประสานงานกับโรงเรียน 2) กระบวนการเลือกโรงเรียน 3) การปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯวัตถุประสงค์ของการจัดปฐมนิเทศ เพื่อให้นิสิตได้ทำความเข้าใจในเรื่องของกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพฯ ได้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของนิสิตในระหว่างฝึกปฏิบัติการสอน และการเตรียมความพร้อมโดยสรุปเพื่อทบทวนและเพิ่มเติมความรู้ ตลอดจนพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ การส่งนิสิตไปสถาบันการฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ อาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ดำเนินการส่งนิสิตไปยังสถาบันต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยจะส่งในวันแรกของการเปิดภาคเรียน ทั้งนี้คณะกรรมการฯและอาจารย์นิเทศก์ จะได้พบปะพูดคุยกับผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์หัวหน้าหมวด/สาขาวิชา อาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ และการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ตรงกัน และหลังจากนั้นนิสิตจะสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยงผู้ดูแลรับผิดชอบ ศึกษาโครงการของหมวดวิชา ทำความคุ้นเคยกับบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียน ภายใต้การดูแลให้คำแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ก่อนที่นิสิตจะเริ่มปฏิบัติงาน จริงในห้องเรียน และนิสิตจะต้องฝึกปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็มเวลาเสมือนครูคนหนึ่งของโรงเรียนนั้นติดต่อกันเป็นระยะเวลาอีก 17 สัปดาห์ รวมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 18 สัปดาห์ต่อภาคการศึกษา

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาปฏิบัติการสอน ในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาฝึกสอน

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ใน

ระดับมาก ในเรื่อง การประสานงานระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก่อนที่ส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมศักดิ์ นิกรพิทยา (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ประสานงานโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เห็นว่าลักษณะการประสานงานต่อไปนี้ดำเนินการได้ในระดับปานกลาง คือ การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับสถาบันเป็นไปอย่างมีระบบ ตัวแทนของวิทยาลัยพบปะเพื่อรับทราบปัญหาและทำแนวทางแก้ไขปัญหาย่างสม่ำเสมอ และมีการประชุมประสานงานที่ดีระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยง

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ยังขาดการประสานงานและการสำรวจความต้องการของระหว่างคณะศึกษาศาสตร์ และหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เท่าที่ควร ตามที่งานวิจัยของ ดร.ณิ ชัยมงคล (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโครงการฝึกสอนและฝึกงานนักศึกษาสถาบันราชภัฏในสหวิทยาลัยพุทธชินราช: ศึกษาเฉพาะกรณีศึกษาวิชาเอกสายวิทยาศาสตร์ พบว่า วิธีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู มีทั้งเริ่มจากความต้องการของโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกและเริ่มจากการวางแผนการจัดโดยกำหนดลักษณะงาน ช่วงเวลาในการฝึกแล้วแจ้งให้หน่วยงานภายในสถาบันและโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกทราบ เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันก่อนลงมือปฏิบัติการ และ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541) ได้กำหนดขอบข่ายและสาระสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้ 1) การปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนไปปฏิบัติการสอนโดยศูนย์ประสบการณ์วิชาชีพ 2) สาธิตการสอนประชุมและอภิปรายกลุ่มใหญ่ในชั้นเรียน โดยอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง 3) สังเกตการสอนแบบมีส่วนร่วมและศึกษางานครูที่อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงปฏิบัติ 4) ปฏิบัติการสอนและงานครูอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย 5) ทดลองวิธีสอนแบบใหม่ๆ และผลิตสื่อการสอนที่สร้างสรรค์ 6) นิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง 7) อภิปรายกลุ่มย่อยระหว่างอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาเอกต่าง ๆ ประมาณ 6 ครั้งในระหว่างปฏิบัติการสอน 8) ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงในเรื่องการเรียนการสอนและปัญหาต่างๆ 9) ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ที่ได้รับการแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง 10) สัมมนาหลักการปฏิบัติงานวิชาชีพเพื่อสรุปเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครูในอนาคต

1.2. ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษา พบว่า มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมากในเรื่องการแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และงานที่จะต้องฝึกปฏิบัติของคณะฯ ส่วนอาจารย์นิเทศก์ การแจ้งให้ทราบแผนงานนิเทศการฝึกสอนที่จะปฏิบัติในภาคการศึกษาที่มีการส่งนักศึกษาออกฝึกสอนล่วงหน้า และเรื่องกำหนดคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์มีความถูกต้องสมบูรณ์พร้อมใช้งาน การจัดทำและบริการคู่มือการฝึกประสบการณ์

วิชาชีพครูได้ทั่วถึง และอาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก ในเรื่อง การจัดทำมีการปฐมนิเทศนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และผู้บริหาร เพื่อทำเข้าใจบทบาท หน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดีและชัดเจนอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญ รอดเดช (2542) ได้ทำวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบัน ราชภัฏ ตามทัศนะของคณะกรรมการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า คณะ กรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์ เห็นด้วยกับองค์ประกอบของ กระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านการวางแผน การจูงใจการจัดที่ทีมงาน การจูงใจ การสื่อสาร การติดตามดูแล และการประเมินผล การจัดทรัพยากรและ การสนับสนุนในระดับมากทุก องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบพบว่า ประเด็นสำคัญที่เห็นด้วยระดับมาก 1) ด้านการวางแผน เกี่ยวกับกำหนดเป้าหมายและแนวปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์และผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย กำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่เลี้ยงอย่างชัดเจน วางแผนติดตามดูแลและการประเมินผลให้กระบวนการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบรรลุเป้าหมาย 2) ด้านการจัดองค์การ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็น หน่วยประสาน งาน สังกัดคณะครุศาสตร์ และกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่าง ชัดเจน 3) ด้านการจัดที่ทีมงาน เกี่ยวกับการชี้แจงให้ทีมงานเข้าใจและตระหนักในเป้าหมาย และความสำคัญ ของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้โอกาสที่ทีมงานร่วมพัฒนา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย และเมื่อวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของคณะ กรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และอาจารย์นิเทศก์ จากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ข้อเสนอแนะให้จัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างสมบูรณ์แบบ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การเปิดปิดภาคเรียนไม่ตรงกัน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เปิดภาคเรียนที่ 1 วันที่ 11 สิงหาคม 2557 ปิดวันที่ 21 ธันวาคม 2557 (ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่อง ปฏิทินการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2557) และสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เปิดภาคเรียนที่ 1 วันที่ 16 พฤษภาคม ปิดวันที่ 11 ตุลาคม ภาคเรียนที่ 2 เปิดวันที่ 1 พฤศจิกายน ปิดวันที่ 1 เมษายน ของทุกปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ศธ 01006/ว2468 ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2556) มีผล ต่อระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และงานที่จะต้องฝึกปฏิบัติของคณะฯ แผนงานนิเทศ การฝึกสอนที่จะปฏิบัติในภาคการศึกษา นอกจากนี้ คู่มือการปฏิบัติงาน ยังมีเนื้อหาไม่ครบถ้วน ทำให้มี ผลต่อความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับที่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2555) ได้กำหนดแผนปฏิบัติงานปฏิบัติการสอน ขั้นตอนแรกคือ การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษา ฝึกสอน คณะกรรมการปฏิบัติการสอน จัดการปฐมนิเทศและสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้กับนักศึกษาก่อน

ออกฝึกประสบการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทหน้าที่ในระหว่างปฏิบัติการสอน นอกจากนี้คณะกรรมการฯ อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์พี่เลี้ยงได้ประชุมเพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติการสอนให้ตรงกัน และส่งมอบนักศึกษาปฏิบัติการสอนให้แก่โรงเรียน ดังที่ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่า สถาบันฝึกหัดครูควรให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนซึ่งควรพิจารณาในหัวเรื่องสำคัญ ได้แก่ วิชาชีพพื้นฐานทั่วไป เนื้อหาวิชาชีพครู วิชาเตรียมประสบการณ์ และวิชาฝึกสอน ในการเตรียมประสบการณ์ควรเริ่มจากการทำความเข้าใจเชิงความรู้ก่อนเป็นความรู้ที่เหมาะสมกับงาน จากนั้นจึงจัดให้มีประสบการณ์ทั้งสถานการณ์จำลองและประสบการณ์ตรงจากการศึกษา สังเกตและมีส่วนร่วมในโรงเรียนภายใต้การดูแลแนะนำของอาจารย์โดยเน้นความเข้าใจพื้นฐานและวิธีการที่จะพัฒนาต่อไปในอนาคตเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมความเป็นไปได้ในแต่ละองค์กร ฉะนั้นการฝึกสอนหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงถือเป็นงานสำคัญจุดเน้นจะต้องอยู่ที่การทดลอง ทดสอบและประเมินตนเองว่าคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร ทำได้เพียงใด มองเห็นและเข้าใจแนวทางที่จะพัฒนาตนเอง

2. การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง

2.1 ผู้บริหารและนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีปัญหาในระดับมาก ในเรื่องกำหนดวัน-เวลาในการสังเกตการสอนให้กับนักศึกษา ส่วน อาจารย์พี่เลี้ยง มีปัญหาของอาจารย์พี่เลี้ยงในการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ด้านการสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายชื่ออยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมศักดิ์ นิกรพิทยา (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเห็นว่าความสม่ำเสมอในการนิเทศของครูพี่เลี้ยงอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การดำเนินการสังเกตการณ์ บางโรงเรียนได้มอบหมายให้นักศึกษาดำเนินการเรียนการสอนเอง โดยไม่มีการสังเกตการณ์สอน และไม่มีการประสานงานเรื่องกำหนดวัน-เวลาในการสังเกตการสอนให้กับนักศึกษา ขาดการวางแผนร่วมกันของนักศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหาร นอกจากนี้ อาจารย์พี่เลี้ยง ยังมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานในโรงเรียนของนักศึกษาไม่สม่ำเสมอ ดังที่ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 : 54-61) ได้กำหนดข้อบังคับและประกาศเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การประเมินมาตรฐานบัณฑิตตามหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) ในส่วนครูมีความสามารถในการเป็นครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยพิจารณาจากตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้ 1) ครูรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) ครูมีทักษะและเทคนิคในการนิเทศแบบกัลยาณมิตร 3) ครูครองตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามจรรยาบรรณครู

และการเป็นครูมืออาชีพ 4) ครูมีความสามารถในการประสานงานและร่วมมือกับสถาบันผลิตครูและ ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนานักศึกษา และการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.2 ผู้บริหารและนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีปัญหาระดับมาก ในเรื่อง การพูดคุยและร่วมกัน ทำความรู้จักกับบุคคลที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 : 54-61) ได้กำหนดข้อบังคับและประกาศเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ การประเมินมาตรฐานบัณฑิตตามหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) ในส่วนของการ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้สถาบันการศึกษา โดยให้สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องของโรงเรียน และสถานศึกษา จัดกิจกรรมในท้องถิ่นให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้เข้าร่วมเพื่อรู้จักบุคคลสำคัญและ ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน ไม่มีความมั่นใจ ทำให้มีการพูดคุยและร่วมกันทำความรู้จักกับบุคคลที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียนยังน้อยอยู่ ดังที่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2555) ได้กำหนดการสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง ใน ช่วงเวลา 2 สัปดาห์แรกของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในโรงเรียน จะเป็นช่วงที่นักศึกษาปฏิบัติการสอน ทำการสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง ศึกษาโครงการของหมวดวิชา ทำความคุ้นเคยกับบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียนภายใต้การดูแล ให้คำแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาจะต้องฝึกปฏิบัติงานการสอน อย่างเต็มเวลาเสมือนครูคนหนึ่งของโรงเรียนติดต่อกันเป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา ดังที่ สุมน อมรวิวัฒน์ (2541: 2) ได้กล่าวว่า การส่งนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นการ เตรียมนิสิตให้มีความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพที่แท้จริง ได้รู้จักเด็ก ได้ทำงานร่วมกับครูและบุคคล อื่นๆ ได้มีโอกาสเป็นผู้นำซึ่งช่วยให้นิสิตได้ปรับปรุงตนเองในทุกๆ ด้าน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ดี มิได้หมายความว่า การจัดสภาพห้องเรียนที่หรูหรา สะดวกสบาย มิได้หมายถึง ความพร้อมทางวัตถุ เทคโนโลยี และการบริการอันเลิศ หากหมายถึง โอกาสที่นิสิตจะได้รับการฝึกฝนอย่างหลากหลาย ได้ เรียนรู้แบบอย่างที่ดี ค้นคว้าแก้ปัญหาที่ท้าทาย รู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีกับทุกคนทุกฝ่ายในองค์กร เกิดความรู้สึกที่ดีภาคภูมิใจในสถานภาพของวิชาชีพครู

3. การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาการดำเนินการ จัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก เรื่อง การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่คณะ และผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก เรื่อง การร่วมมือแก้ปัญหาในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกขั้นตอน ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กัน และอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก ในเรื่อง การจัดบริการข่าวสารที่เกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้ทราบ การพบปะหรือพูดคุยร่วมกันเกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยงและผู้บริหาร และการวางแผนการออกเยี่ยมหน่วยฝึกสอนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Houston (1990: 520 – 524) สรุปเกี่ยวกับการวิจัยด้านการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ด้านการติดต่อสื่อสารผลการศึกษาจากกรณีศึกษาโรงเรียน 14 โรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครูในออสเตรเลีย พบว่าองค์ประกอบของการติดต่อสื่อสารและการพัฒนาระบบความร่วมมือและการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ได้แก่ การวางรูปแบบของความร่วมมือการติดต่อสื่อสาร การกำหนดบทบาท โปรแกรมการพัฒนาความร่วมมือระบบข้อมูล การสื่อสาร ความสม่ำเสมอในการติดตามดูแล และการช่วยเหลือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ได้ทำวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏตามทัศนะของคณะกรรมการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า องค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการสื่อสาร ประกอบด้วย การสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องอำนวยความสะดวกในการประสานงานและการสื่อสารอย่างเพียงพอ จัดประชุมสัมมนานักศึกษาและอาจารย์ผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และมีการประสานงานและสื่อสารภายในและภายนอกสถาบัน ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดธิดา จันทร์มณี (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏเชียงราย พบว่า ด้านอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่รับผิดชอบนักศึกษา 1-10 คน ใช้เวลานิตะระหว่าง 1-6 ชม.ต่อ สัปดาห์ และยังมีภาระงานอื่นๆ อีก เช่น งานอาจารย์ที่ปรึกษา งานบริหารระดับต่างๆ สถาบันราชภัฏเชียงรายตั้งเกณฑ์การนิเทศนักศึกษาไว้ 4 ครั้ง ต่อคน ต่อภาคเรียนทำให้อาจารย์นิเทศนักศึกษาได้ไม่ทั่วถึงตามเกณฑ์ อาจารย์นิเทศก์มีงานสอนมากเกินไป และมีข้อจำกัดในเรื่องยานพาหนะ และโรงเรียนที่นิเทศอยู่นอกเขตเมือง เสียเวลาเดินทางไปกลับ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน มีปัญหาช่องทางการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์ของทุกฝ่าย ในการพบปะพูดคุยประเด็นข้อมูลย้อนกลับการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาให้กับคณะศึกษาศาสตร์ สอดคล้องกับที่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2555) ได้กำหนดแผนปฏิบัติงานปฏิบัติการสอน ในการเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน คณะกรรมการฯ จะเป็นผู้ออกไปเยี่ยมสถาบันและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ของการไปปฏิบัติการสอนของนักศึกษา โดยคณะกรรมการจะพบกับ

ผู้บริหาร อาจารย์หัวหน้าหมวดวิชาและอาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันปฏิบัติการสอน

4. ด้านการประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

4.1 อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก ในเรื่อง การกำหนดกระบวนการ และแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ชัดเจน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา ยังมีปัญหาความไม่ชัดเจนของการทำวิจัยในชั้นเรียน และการวัดผลประเมินผลการฝึกสอน สอดคล้องกับที่ อาจารย์นิเทศก์ ได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรจัดให้มีการอภิปรายปัญหาการฝึกสอน และนำเสนอการฝึกสอนในวิชาเอก และนักศึกษาเสนอแนะว่า ควรจัดทบทวนการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังที่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา(2549) ได้กำหนดแผนปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา โดยได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การทำวิจัยในชั้นเรียน” ให้นักศึกษาเป็นลำดับแรก จะทำให้นักศึกษาได้รับความรู้แนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียน แล้วจึงจัดปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3) เริ่มปฏิบัติการสอนในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 4) รับการนิเทศเยี่ยมจากอาจารย์นิเทศก์ 5) รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์ ครั้งที่ 1 6) รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์ ครั้งที่ 2 เขียนและนำเสนอโครงร่างวิจัยในชั้นเรียน 7) สัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและรับคำปรึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียนจากอาจารย์นิเทศก์ 8) รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์ ครั้งที่ 3 ดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน 9) สรุปและเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน 10) สอบสอน (อาจารย์พี่เลี้ยงและคณะกรรมการ) 11) วันสุดท้ายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 12) รายงานตัวที่คณะศึกษาศาสตร์เพื่อจัดนิทรรศการ 13) สัมมนาหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่งแผนการจัดการเรียนรู้และวิจัยในชั้นเรียนที่ผ่านการประเมินจากอาจารย์นิเทศก์แล้วยังฝ่ายวิชาการ 14) โรงเรียนส่งคะแนนตามแบบรายงานการประเมินผลสำหรับโรงเรียน

และคณะศึกษาศาสตร์ ยังได้แต่งตั้งอาจารย์นิเทศก์ (อาจารย์ของสถาบันผลิตครู) (1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี (2) มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี (3) มีคุณลักษณะของความ เป็นครูตามที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 : 38- 43) ได้กำหนดองค์ประกอบของมาตรฐานและเกณฑ์การรับรองปริญญาตรีทางการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) ไว้

5. ด้านการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน

5.1 อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในระดับมาก ในเรื่อง ความสามารถในการนำหลักการ ทฤษฎี ทักษะที่ศึกษามาสรุปและจัดทำเป็นผลงานได้ของนักศึกษา และการจัดกิจกรรมหลังการฝึกสอนมีความชัดเจน ดังที่ ปทีป เมธาคุณวุฒิ(2530: 98-101) ได้กล่าวถึง สมมติฐานหรือแนวคิดพื้นฐานบางประการของการจัดประสบการณ์วิชาชีพว่าควรตั้งอยู่บนรากฐาน 3 ประการ คือ การทดสอบทฤษฎีในสภาพการณ์จริง ประสบการณ์วิชาชีพเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามาก มีการประสานกันระหว่างทฤษฎีและสภาพการณ์จริงและนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติซึ่งทำให้นิสิตมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ได้นานและช่วยให้แต่ละคนมีสมรรถภาพสูงขึ้น ผู้เรียนระดับอุดมศึกษามีธรรมชาติของความเป็นผู้ใหญ่เขาต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นความจริง (Relevance) มีความหมาย (Meaningfulness) และนำไปปฏิบัติได้ เขาต้องการเรียนรู้สภาพปัญหาที่แท้จริงโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้และช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ที่พึงปรารถนา

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมา ความไม่ชัดเจนเรื่องของการจัดกิจกรรมหลังการฝึกสอน และปัญหาเรื่องการจัดทำผลงานของนักศึกษาเพื่อนำเสนอในการสัมมนา และการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง ไม่มีการติดตามและให้คำปรึกษาเรื่องการทำผลงานของนักศึกษาในการนำเสนอในงานสัมมนา เพราะการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน นับว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู ซึ่งคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้กำหนดการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน ว่าคณะกรรมการฯ ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ จัดสัมมนาหลังจากนักศึกษาเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติงานการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำประสบการณ์และข้อคิดจากการฝึกปฏิบัติงานการสอน และการปฏิบัติงานครูมาวิเคราะห์ ประเมินผลรวมสรุปพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว ที่เกี่ยวกับการจัดงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อคณะกรรมการฯ จะได้นำมาปรับปรุงการทำงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสำหรับนักศึกษารุ่นต่อไป สอดคล้องกับ เสาวรส ภูภากรณ์ (2543) ได้กล่าวว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นการฝึกสอนของนิสิตครูซึ่งจะเป็นกิจกรรมหลักของนิสิตทุกคนที่จะได้ฝึกทักษะต่างๆ ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและวิธีแก้ไขโดยมีอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบันและอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนให้ความช่วยเหลือแนะนำ เพื่อให้ นิสิตได้นำทฤษฎีที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียนไปปฏิบัติจริง ตลอดจนได้เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตัวเองสำหรับการเตรียมตัวเพื่อเป็นครูต่อไป

ข้อมูลผลการวิจัยระยะที่ 2

ผลจากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่ม และสรุปผลพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษปฏิบัติการสอน ได้เสนอแนวทางการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต

ปัตตานี มีความหลากหลาย และมีความเชื่อมโยงกับหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยมีประเด็นอภิปรายดังต่อไปนี้

การปฐมนิเทศและส่งตัวนักศึกษาปฏิบัติการสอน

1. การติดต่อประสานงานกับสถานศึกษา

- 1.1 สสำรวจความต้องการสถานศึกษาปฏิบัติการสอนของนักศึกษาแต่ละโปรแกรมวิชาเอก
 - 1.2 ทำหนังสือสำรวจความต้องการพร้อมข้อมูลพื้นฐานสถานศึกษาไปยังสถานศึกษาปฏิบัติการสอนโดยดำเนินการสำรวจล่วงหน้า 3-4 เดือน
 - 1.3 แจกแผนงานการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้สถานศึกษาปฏิบัติการสอนทราบล่วงหน้า
 - 1.4 สถานศึกษาปฏิบัติการสอนมีมาตรฐานตามที่คุรุสภากำหนด
- #### 2. กระบวนการเลือกสถานศึกษาปฏิบัติการสอน
- 2.1 ประชุมนักศึกษาปฏิบัติการสอนเพื่อทำความเข้าใจนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ในการเลือกโรงเรียน
 - 2.2 แนะนำให้นักศึกษาได้ทราบเกี่ยวกับระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 2.3 ให้นักศึกษาทำความเข้าใจและศึกษาคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์
 - 2.4 ใช้ website เป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 2.5 การบริหารจัดการเลือกสถานศึกษาปฏิบัติการสอนให้เป็นไปตามระบบของแต่ละโปรแกรมวิชาเอก
 - 2.6 สร้างความเข้าใจแก่นักศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและเงื่อนไขต่าง ๆ ของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนและแจ้งไปยังหัวหน้าโปรแกรม/ผู้ประสานงานโปรแกรมวิชาเอกก่อนเลือกสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

3. การส่งนักศึกษาไปสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

- 3.1 มอบหมายผู้บริหารหรือตัวแทนมาส่งตัวนักศึกษาด้วยตัวเองเพื่อพบปะพูดคุยกับสถานศึกษาปฏิบัติการสอน
- 3.2 จัดทำหนังสือส่งตัว ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาและคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่งไปยังสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

3.3 กำหนดวันและเวลาการส่งตัวนักศึกษาไปปฏิบัติการสอน

3.4 สำนวความต้งการพัฒนสถานศีกษาปฏิบัติการสอน เพื่อสงเสริมการจ้ดการเรียนรู้

4. ประชุมอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศีกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงประจำสถานศีกษาปฏิบัติการสอน

4.1 จ้ดประชุมอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศีกษา อาจารย์พี่เลี้ยงและผู้ประสานงานสถานศีกษาปฏิบัติการสอนเพื่อวางแผน สร้างความเข้าใจตรงกันเรื่องนโยบาย/วัตถุประสงค์การจ้ดฝึกประสบกการณ้วิชาชีพรู

5 ประชุมและอภิปรายกลุ่มใหญ่ในการปฐมนิเทศศีกษาก่อนไปปฏิบัติการสอนโดยหน่วยฝึกประสบกการณ้วิชาชีพรู คณะศีกษาศาสตร้

5.1 ปฐมนิเทศศีกษาร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ เพื่อทำเข้าใจบทบาทหน้าที่ สร้างความเข้าใจตรงกันเรื่องนโยบาย/วัตถุประสงค์ การจ้ดฝึกประสบกการณ้วิชาชีพรู โดยฝ่ายฝึกประสบกการณ้วิชาชีพรู

ท้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฐมนิเทศและสงตัวนักศึกษาปฏิบัติการ ผู้บริหาร มีปัญหาการดำเนินการจ้ดฝึกประสบกการณ้วิชาชีพรูของ คณะศีกษาศาสตร้มหาวิทาลัยสงขลานครินทร์ ในการกำหนดคู่มือการฝึกประสบกการณ้วิชาชีพรูของคณะศีกษาศาสตร้ มีความถูกต้องสมบูรณ์พร้อมใช้งาน ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษา มีปัญหาสูงที่สุดที่คล้ายกัน คือ การแจ้งให้ทราบแผนงานการจ้ดฝึกประสบกการณ้วิชาชีพรูที่จะปฏิบัติในภาคการศีกษาที่มีการสงนักศึกษาออกฝึกสอนล่วงหน้า และการแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกประสบกการณ้วิชาชีพรู และงานที่จะต้งฝึกปฏิบัติ และอาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาสูงที่สุด คือ การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อสงเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการฝึกประสบกการณ้วิชาชีพรู ดงนั้นการปฐมนิเทศและสงตัวนักศึกษาปฏิบัติการ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ ซึ่งถ้ามีแนวทางที่เหมาะสม เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันเรื่องนโยบาย/วัตถุประสงค์ การจ้ดฝึกประสบกการณ้วิชาชีพรู โดยทุกฝ่ายต้งมีส่วนร่วมวางแผน และเป็นการทำงานร่วมกันหลายฝ่ายต้งแต่การติดต้อประสานงานกับสถานศีกษา กระบวนการเลือกสถานศีกษาปฏิบัติการสอน การสงนักศึกษาไปสถานศีกษาปฏิบัติการสอน ประชุมอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศีกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงประจำสถานศีกษาปฏิบัติการสอน ประชุมและอภิปรายกลุ่มใหญ่ในการปฐมนิเทศศีกษาก่อนไปปฏิบัติการสอนโดยหน่วยฝึกประสบกการณ้วิชาชีพรู คณะศีกษาศาสตร้ โดย คณะศีกษาศาสตร้มหาวิทาลัยสงขลานครินทร์ ได้กำหนดแผนปฏิบัติงานปฏิบัติการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผลิตบุคลากรครูออกไปรับใช้สังคม งานปฏิบัติงานสอนได้วางแผนการปฏิบัติงานฝึกสอนเป็น 5 ขั้นตอน (คณะศีกษาศาสตร้ มหาวิทาลัยสงขลานครินทร์, 2555) ด้านการปฐมนิเทศและสงตัวนักศึกษาฝึกสอน คณะกรรมการปฏิบัติการสอน จ้ดการปฐมนิเทศและสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้กับ

นักศึกษา ก่อนออกฝึกประสบการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทหน้าที่ในระหว่างปฏิบัติการสอน นอกจากนี้คณะกรรมการฯ อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์พี่เลี้ยงได้ประชุมเพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติการสอนให้ตรงกัน และส่งมอบนักศึกษาปฏิบัติการสอนให้แก่โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เจริญ รอดเดช (2542) ที่ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ ตามทัศนะของคณะกรรมการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์ พบว่า มีข้อเสนอแนะองค์ประกอบด้านการสื่อสาร ให้ดำเนินการในประเด็น 1. ให้จัดประชุมสัมมนาผู้เกี่ยวข้องกับงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ 2. เสนอให้จัดทำเอกสาร คู่มือการฝึกที่สมบูรณ์แบบ 3. เสนอให้จัดประสานงานภายในและภายนอก ทั้งในและนอกรูปแบบ และข้อเสนอแนะองค์ประกอบด้านการจัดทีมงาน ประกอบด้วย 1. การคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม 2. ปรุมนิเทศให้เข้าใจและตระหนักในเป้าหมายและความสำคัญของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3. ให้สมาชิกของทีมงานมีอิสระจากการสอน 4. ให้โอกาสทีมงานมีส่วนร่วมตัดสินใจในข้อขบข้ายและร่วมพัฒนางานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 5. ประเมินผลเพื่อปรับปรุงพัฒนาทีมงานอย่างสม่ำเสมอ ดังที่ สุมน อมรวิวัฒน์ (2541: 2) ได้กล่าวว่า การส่งนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นการเตรียมนิสิตให้มีความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพที่แท้จริง ได้รู้จักเด็ก ได้ทำงานร่วมกับครูและบุคคลอื่นๆ ได้มีโอกาสเป็นผู้นำซึ่งช่วยให้ นิสิตได้ปรับปรุงตนเองในทุกๆ ด้าน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ดีมิได้หมายความว่า การจัดส่งสภาพห้องเรียนที่ทรูหรา สะดวกสบาย มิได้หมายความว่า ความพร้อมทางวัสดุ เทคโนโลยี และการบริการอันเลิศ หากหมายถึง โอกาสที่นิสิตจะได้รับการฝึกฝนอย่างหลากหลาย ได้เรียนรู้แบบอย่างที่ดี ค้นคว้าแก้ปัญหาที่ท้าทาย รู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนทุกฝ่ายในองค์กร เกิดความรู้สึกที่ตีภาคภูมิใจในสถานภาพของวิชาชีพครู และสอดคล้องกับ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยเกษตรศาสตร์(2553) ที่กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะบรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการด้วยกัน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย ต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ดี จะต้องได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังไม่ว่าจะเป็นฝ่ายอาจารย์นิเทศก์ หรือฝ่ายของโรงเรียนที่นักศึกษาไปปฏิบัติการสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพราะโรงเรียนถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประสบผลสำเร็จ ช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการเป็นครูที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงจะช่วยส่งเสริมสมรรถภาพในการเป็นครูที่ดีแก่นักศึกษา โรงเรียนเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่จะเอื้ออำนวยประสบการณ์ต่างๆ ให้นักศึกษา และบุคลากรในแต่ละฝ่ายต่างก็มีบทบาทหน้าที่ที่จะช่วยให้การดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง

1. การปฏิบัติการสอนและปฏิบัติงานในหน้าที่ครูและงานครูอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย
 - 1.1 กำหนดวัน – เวลาในการสังเกตการสอนให้กับนักศึกษา
 - 1.2 พูดคุยและร่วมกันทำความรู้จักกับบุคคลที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน
 - 1.3 อาจารย์พี่เลี้ยงควรให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด
 - 1.4 วางแผนการสังเกตการสอนร่วมกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์
อาจารย์พี่เลี้ยง
 - 1.5 อาจารย์พี่เลี้ยง ติดตามและตรวจสอบผลงานตามข้อกำหนด

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา มีปัญหาการดำเนินการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการกำหนดวัน – เวลาในการสังเกตการสอนให้กับนักศึกษา มีปัญหาสูงสุด ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยง มีปัญหาสูงสุดในเรื่องการตรวจสอบการปฏิบัติงานในโรงเรียนของนักศึกษาสม่ำเสมอ และนักศึกษา มีปัญหาสูงสุดในเรื่องการสังเกตการสอน มีวางแผนร่วมกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหาร ทั้งนี้ จึงควรมีกำหนดแนวทางด้านการสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง โดยผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษา ร่วมกันวางแผนการสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดจนการให้คำปรึกษาและติดตามผล ดังที่ อัจฉรา ประไพตระกูล (2522 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นประสบการณ์ทั้งหมดที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนักเรียนนักศึกษา และบุคคลในระดับหรือกลุ่มต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงได้รับโอกาสในการสังเกตการณ์การเรียนการสอน ร่วมมือทำงาน ฝึกทำการสอนและกิจกรรมต่างๆ อันจะเสริมสร้างให้ผู้ที่จะเป็นครูเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐาน ตลอดจนหลักการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับ หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2532: 75) ได้กำหนดอาจารย์พี่เลี้ยงมีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้ ช่วยจัดให้นิสิตได้มีโอกาสร่วมมือ ทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตร และเปิดโอกาสให้นิสิตได้ร่วมประชุมกับ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนหรืออาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อหาประสบการณ์ , จัดให้นิสิตได้มีโอกาสสังเกตการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อเป็นแนวทางในการสอนของนิสิตต่อไป , ช่วยตรวจบันทึกการสอน ล่วงหน้าของนิสิต และให้คำแนะนำในการพัฒนาการทำบันทึกการสอน เพื่อให้การสอนมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น , การสังเกตการสอน ควรจะสังเกตการสอนให้ตลอดคาบ และเข้าสังเกตการสอนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อสังเกตข้อบกพร่องของนิสิตและเสนอแนะต่อไป และหน่วยประสบการณ์วิชาชีพ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2532: 77-79); คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2549) ได้กำหนดการปฏิบัติตัวของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ต่ออาจารย์นิเทศก์

1. มอบตารางสอนและตารางปฏิบัติงานผ่านหัวหน้านิสิตประจำโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้อาจารย์นิเทศก์ภายในสัปดาห์แรกที่นิสิตไปประจำที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่ออาจารย์นิเทศก์ จะได้จัดตารางเวลาทำงานได้เหมาะสม 2. แจ้งให้อาจารย์นิเทศก์ทราบล่วงหน้า ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงตารางสอนหรือมีเหตุการณ์ที่ต้องทำให้งดสอน 3. แจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นกับนิสิตให้อาจารย์นิเทศก์ทราบอย่างตรงไปตรงมา และจริงใจเพื่อขอรับคำแนะนำและความช่วยเหลือทันที 4. ทำบันทึกเตรียมการสอนให้พร้อม เพื่ออาจารย์นิเทศก์จะได้ตรวจแก้ทุกครั้งที่ไปนิเทศการสอน 5. เข้าประชุมร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ทุกครั้งตามที่คณะกรรมการกำหนดนัดหมาย 6. อำนวยความสะดวกแก่อาจารย์นิเทศก์ที่นิเทศการสอนนิตสาขาวิชาอื่น

การเยี่ยมสถาบันปฏิบัติการสอน

1. การเยี่ยมสถานศึกษาปฏิบัติการสอนโดยคณะศึกษาศาสตร์

1.1 สนับสนุนยานพาหนะเพียงพอและสะดวกในการเดินทางไปประสานงานและไปนิเทศ

1.2 ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์วางแผนการออกเยี่ยมหน่วยฝึกสอนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระดับสถาบัน

1.3 ก่อนไปนิเทศนักศึกษา ควรพบผู้บริหาร

1.4 สถานศึกษาปฏิบัติการสอนให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่คณะศึกษาศาสตร์

2 รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์

2.1 มีการแจ้งวันเวลาในการออกนิเทศนักศึกษาล่วงหน้า เพื่อจะได้มีการประสานความร่วมมือระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร

2.2 อาจารย์นิเทศก์มานิเทศนักศึกษาตามข้อกำหนด

3 การประเมินผล โดยอาจารย์นิเทศก์นักศึกษาของปฏิบัติการสอน ชี้แจงข้อดีข้อบกพร่อง และเสนอแนะวิธีการแก้ไข

3.1 ทุกฝ่ายร่วมกันเสนอแนะและหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องของการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาในทุกขั้นตอนที่เกิดขึ้นซ้ำๆกัน

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร มีปัญหาสูงที่สุดในการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพแก่คณะ ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยงมีปัญหาสูงที่สุดในเรื่องการจัดบริการข่าวสารที่เกี่ยวกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้ทราบ และอาจารย์นิเทศก์มีปัญหาสูงที่สุดในเรื่องการสนับสนุนยานพาหนะเพียงพอและสะดวกในการเดินทางไปประสานงานและไปนิเทศ สอดคล้องกับการศึกษาของ อำนวย บัญศรี และเสาวนีย์ เจริญจักร (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา

ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า อาจารย์นิเทศก์ควรมีการนิเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และประสานงานร่วมมือกับผู้บริหารและครูพี่เลี้ยง และตั้งที่ ศูนย์ปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ ได้วางแผนการปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (คณะกรรมการบริหารศูนย์ปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ม.ม.ป.) ในด้านการเยี่ยมสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ฯ และนิสิต คณะกรรมการ ฯ จะเป็นผู้ออกไปเยี่ยมสถาบันและนิสิตการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ฯ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ในสัปดาห์ที่ 3 ของการส่งนิสิตไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ โดยคณะกรรมการ ฯ จะพบกับผู้บริหาร อาจารย์หัวหน้าหมวด/สาขาวิชา และอาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ฯ และสอดคล้องกับ การศึกษาของ เจริญ รองเดช (2542) ได้ทำวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของกระบวนการบริหารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏตามทัศนะของคณะกรรมการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า ด้านการสื่อสาร เกี่ยวกับการสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องอำนวยความสะดวกในการประสานงานและการสื่อสารอย่างเพียงพอ จัดประชุมสัมมนานักศึกษา และอาจารย์ผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และมีการประสานงานและสื่อสารภายในและภายนอกสถาบันทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ , ด้านการติดตามดูแลและประเมินผล เกี่ยวกับการจัดระบบการติดตามดูแลและประเมินผลให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้การประเมินผลเป็นหน้าที่ร่วมกันของคณะกรรมการดำเนินการ อาจารย์นิเทศก์ และโรงเรียนที่มีหน่วยฝึกให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และด้านการจัดทรัพยากรและการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดให้มีข้อมูลโรงเรียนและหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และให้จัดยานพาหนะในการติดตามดูแลและการนิเทศอย่างเป็นเอกเทศ และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุตธิดา จันทรมณี (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏเชียงราย พบว่า ด้านอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่รับผิดชอบนักศึกษา 1-10 คน ใช้เวลานิเทศระหว่าง 1 - 6 ชม.ต่อ สัปดาห์ และยังมีภาระงานอื่นๆ อีก เช่น งานอาจารย์ที่ปรึกษา งานบริหารระดับต่างๆ สถาบันราชภัฏเชียงรายตั้งเกณฑ์การนิเทศนักศึกษาไว้ 4 ครั้ง ต่อ คน ต่อ ภาคเรียนทำให้อาจารย์นิเทศนักศึกษาได้ไม่ทั่วถึงตามเกณฑ์ อาจารย์นิเทศก์มีงานสอนมากเกินไป และมีข้อจำกัดในเรื่องยานพาหนะ และโรงเรียนที่นิเทศอยู่นอกเขตเมือง เสียเวลาเดินทางไปกลับ

การประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

1. นักศึกษาปฏิบัติการสอน ต้องปรับปรุงแก้ไขวิจัยในชั้นเรียนตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์นิเทศก์ เขียนและนำเสนอโครงร่างวิจัยในชั้นเรียน

1.1 นำเสนอความก้าวหน้าการทำวิจัยในชั้นเรียนและให้คะแนน

2. การสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนา การสอน การปฏิบัติงานในหน้าที่ครูระหว่างปฏิบัติการสอน

2.1 อภิปรายปัญหาการฝึกสอน นำเสนอการฝึกสอนในวิชาเอก และการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากเพื่อนต่างสถาบันปฏิบัติการสอน

2.2 จัดทบทวนการทำวิจัยในชั้นเรียน

2.3 การเข้าร่วมสัมมนาของนักศึกษาปฏิบัติการสอน แต่ละครั้ง ใช้ประกอบการ วัตถุประสงค์ผลการปฏิบัติการสอนได้

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากด้านการประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและ การวิจัยในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาในการกำหนดกระบวนการและแนวทางการทำวิจัยในชั้น เรียนที่ชัดเจน ส่วนนักศึกษามีปัญหาในเรื่องการเข้าร่วมสัมมนาของนักศึกษาฝึกสอนแต่ละครั้ง มีการ วัตถุประสงค์ผลการฝึกสอนได้ ดังนั้นควรมีการประชุมอภิปรายการสัมมนาระหว่างปฏิบัติการสอนและ การวิจัยในชั้นเรียน ทำให้อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาปฏิบัติการสอน ร่วมกันแลกเปลี่ยนและนักศึกษา จะได้นำข้อเสนอแนะจากอาจารย์นิเทศก์ มาเขียนโครงร่างวิจัยในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไขวิจัยในชั้น เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (คณะกรรมการบริหารศูนย์ปฏิบัติ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ม.ม.ป.) ในเรื่องการประชุม อภิปรายระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ฯ คณะกรรมการ ฯ ได้กำหนดให้มีการประชุมอภิปราย ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ฯ 2 ครั้ง ในแต่ละภาคการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผลิตได้ กลับมาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและหาแนวทางแก้ไขปัญหาบางประการที่ผลิตประสบในระหว่างการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ ฯ ของแต่ละโรงเรียน โดยอาจารย์นิเทศก์ทุกคนจะเป็นผู้รับผิดชอบการอภิปราย

การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน

1. การสัมมนาหลังปฏิบัติการสอน เพื่อประเมินผลการปฏิบัติการสอนและการปฏิบัติ หน้าที่ครูโดยผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานและด้านที่เป็นปัญหา นำเสนอวิจัยในชั้นเรียนที่ผ่านการประเมินจากอาจารย์นิเทศก์ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนและนำเสนอเป็น ผลงานนิทรรศการ

1.1 จัดโครงการเตรียมความพร้อมเพื่อการสอบเข้าบรรจุครูและควรมีการแนะนำ การทำงาน

1.2 จัดเวทีนำเสนอการปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best Practice

1.3 การพูดคุยสรุปถึงข้อปฏิบัติในการออกไปประกอบวิชาชีพ

1.4 การกำหนดวัน-เวลาการส่งงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนและการส่งผลการ ประเมินการปฏิบัติการสอนมีความชัดเจน

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการสัมมนาหลังปฏิบัติการสอนเป็นการประเมินผลการปฏิบัติ การสอนและการปฏิบัติหน้าที่ครู โดยสรุปเป็นบทเรียนและนำเสนอเป็นผลงานนิทรรศการ จัดให้มีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานและด้านที่เป็นปัญหาอุปสรรค นำเสนอวิจัย ในชั้นเรียนที่ผ่านการประเมินจากอาจารย์นิเทศก์ ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ มีปัญหา เรื่องความสามารถในการนำหลักการ ทฤษฎี ทักษะที่ศึกษามาสรุปและจัดทำเป็นผลงานได้ของนักศึกษา ส่วนนักศึกษามีปัญหาสูงสุดเรื่องการจัดกิจกรรมหลังการฝึกสอนมีความชัดเจน ดังนั้น ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำผลงานการฝึกประสบการณ์ และการกำหนดวัน-เวลาการ ส่งงานของนักศึกษาปฏิบัติการสอนและการส่งผลการประเมินการปฏิบัติการสอนมีความชัดเจน ซึ่ง สอดคล้องกับ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (คณะกรรมการบริหารศูนย์ปฏิบัติการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ม.ม.ป.) ในเรื่องการสัมมนาหลังการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพฯ ในแต่ละภาคการศึกษา คณะกรรมการฯ ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ จะจัดสัมมนา หลังจกนิตีเสร์จสิ้นภาระการ ฝึกปฏิบัติงานการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษานำประสบการณ์และ ข้อคิดจากการฝึกปฏิบัติงานการสอน และการปฏิบัติงานครุมาวิเคราะห์ ประเมินผลรวมสรุป พร้อมทั้ง เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อคณะกรรมการ ฯ จะได้นำมาปรับปรุงการทำงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสำหรับนิตีสรุ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา มีปัญหาเรื่องการประสานงานระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก่อนที่ส่งนักศึกษาไปฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะ ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรให้ความสำคัญ กับการประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินงานของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การจัดฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูแก่คณะ ดังนั้น หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรมีนโยบาย ส่งเสริมและ พัฒนาแนวทางการดำเนินงานจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และควรเพิ่มช่องทางการ ติดต่อสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารระหว่างคณะศึกษาศาสตร์กับโรงเรียนให้เห็นเป็นประจักษ์

1.3 ควรนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป็นคู่มือการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับทุกฝ่าย เพื่อสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่ นโยบาย/วัตถุประสงค์ การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และนำเสนอต่อผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ ต่อไป

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาการกำหนดกระบวนการและแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ชัดเจน คณะศึกษาศาสตร์ ควรมีการทบทวนการจัดการประชุมอภิปรายการสัมมนา ระหว่างปฏิบัติการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน หรือ ควรสร้างความเข้าใจเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนในการปฐมนิเทศก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการติดตามและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2.2 ควรมีการวิจัยประเมินประสิทธิภาพการใช้แนวทาง/และประสิทธิภาพคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.3 ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Prince of Songkla University
Pattani Campus